

ЦЕНТР ПО ПРАВАМ
ЧЕЛОВЕКА В
МОЛДОВЕ

THE CENTER FOR
HUMAN RIGHTS
OF MOLDOVA

MD-2012, Moldova, Chișinău,
str. Sfatul Țării, 16

Tel: 234 – 800; Fax: 225 – 442
E-mail: cpdom@mdl.net

21.01.2011 nr. 01-10/03
la nr. _____ din _____

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

str. A. Lăpușneanu, 28
mun. Chișinău

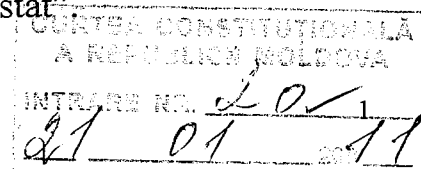
SESIZARE

privind exercitarea controlului constituționalității art.IV din Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.186 din 15 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial nr.138-140/492 din 06.08.2010.

Subsemnatul, Tudor Lazăr, avocat parlamentar, în temeiul art.135 alin.(1) litera a) din Constituția Republicii Moldova, art.25 lit.i) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 alin.(1) lit.i) din Codul jurisdicției constituționale, art.31 din Legea cu privire la avocații parlamentari, solicit exercitarea controlului constituționalității prevederile art.IV din Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.186 din 15 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial nr.138-140 din 6 august 2010.

În fapt:

Parlamentul Republicii Moldova la 15 iulie 2010 adoptă Legea nr.186 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, care a fost publicată în Monitorul Oficial nr.138-140 din 06.08.2010. Prin articolul IV au fost operate modificări la art.14 alin.(7), art.15 alin.(8) și la art.16 alin.(5) din Legea nr.190-XV din 8 mai 2003 cu privire la veterani, publicată în Monitorul Oficial nr.84-86 din 16.05.2003, modificată și completată. Prin modificarea adusă, textul din art.14 alin.(7), art.15 alin.(8) și art.16 alin.(5) „pentru veteranii angajați, inclusiv în sfera bugetară, vor fi suportate de întreprinderea, instituția sau organizația cu orice formă de proprietate, iar pentru veteranii pensionari, șomeri, invalizi neangajați, de la bugetul de stat” a fost substituit prin textul „pentru veteranii pensionari, șomeri care beneficiază de ajutorul de șomaj, invalizi neangajați vor fi suportate de la bugetul de stat”

Așadar, prin modificarea efectuată veteranii angajați în sfera muncii, inclusiv în sfera bugetară, nu se mai bucură de înlesniri în ceea ce privește asistența medicală în conformitate cu volumul asistenței medicale prevăzută de Programul unic de asigurări obligatorii de asistență medicală și la asigurare cu medicamente specifice de bază a bolnavilor după stabilirea diagnosticului definitiv în caz de tuberculoză, boli psihice endogene, boli oncologice maligne, diabet zaharat și insipid, miastenie, nanism hipofizar, fenilchetunorie, stare după transplant renal, SIDA, sifilis, alcoolism, narcomanie și taxicomanie, conform programelor de stat prioritare.

Onorată Curte, delimitarea veteranilor în ceea ce privește măsurile de protecție socială referitoare la volumul asistenței medicale prevăzute în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală și asigurarea cu medicamente specifice de bază pe criteriul angajării sau neangajării în câmpul muncii, o considerăm discriminatorie, deoarece un veteran salariat nu încetează să fie un cetățean care trebuie să se bucure de aceleași drepturi ca și veteranii neantrenați în câmpul muncii, și neconstituțională din următoarele motive:

În drept:

Legea cu privire la veterani nr.190/2003, modificată și completată, în capitolul „Dispoziții generale” stabilește că prezenta lege vizează statutul juridic al veteranilor, cetățeni ai Republicii Moldova, reglementează drepturile și garanțiile economice și sociale ale acestora în scopul creării condițiilor pentru un trai decent, participării veteranilor în activitatea publică. Legislația cu privire la veterani are la bază Constituția Republicii Moldova și se constituie din prezenta lege, alte legi și acte normative. Din reglementările enunțate nu putem constata că veteranii, cetățeni ai Republicii Moldova să fie segregati în veterani antrenați în câmpul muncii și veterani, care din diferite motive nu pot să muncească. Mai mult, politica socială a statului trebuie să prevadă asigurarea necesităților vitale ale veteranilor prin acordarea de drepturi și garanții, realizarea măsurilor care să le garanteze sănătatea și bunăstarea, asistența medicală, precum și serviciile sociale necesare. Nici acest principiu nu poate să ne ducă la ipoteza separării veteranilor pe criteriul antrenării în câmpul muncii.

Prin noțiunea de veterani înțelegem cetățenii Republicii Moldova care prin munca lor conștiincioasă de durată într-un domeniu de activitate sau prin serviciul militar ireproșabil au meritat recunoștința statului și a societății. Astfel, aceste persoane odată ce au meritat recunoștința statului și a societății, trebuie să se bucure de aceasta, iar statul trebuie să le-o asigure, așa cum prevede art.13 din Legea 190/2003, realizarea unui sistem de măsuri pentru crearea condițiilor care le-ar asigura bunăstarea economică și confortul moral, le-ar acorda drepturi și facilități suplimentare exprimate prin asigurarea cu medicamente și articole cu destinație medicală.

Finanțarea măsurilor de protecție socială a veteranilor prevăzute de Legea cu privire la veterani conform art.19, se asigură din contul bugetului de stat, bugetelor unităților

administrativ-teritoriale, bugetul asigurărilor sociale de stat, patronilor, furnizorilor de servicii și din alte surse a căror utilizare nu contravine legislației în vigoare.

Acestea fiind prevederile ce vizează asigurarea socială și medicală a veteranilor ne duc cu gîndul la ideea că modificarea efectuată la articolele enumerate, cu excluderea din protecția socială a veteranilor de război, a invalizilor de război și a veteranilor muncii, care sunt încadrați în cîmpul muncii, în partea ce ține de asistența medicală în conformitate cu volumul asistenței medicale prevăzute în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală și la asigurarea cu medicamente specifice de bază...este contrară însăși spiritului legii, discriminatorie și neconstituțională.

Onorată Curte, dreptul la asistență și protecție socială prevăzut de art.47 din Constituție este unul din drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Veteranii, fiind o categorie de cetățeni căroră statul și societatea le-a recunoscut meritul pentru munca conștiincioasă sau serviciul militar ireproșabil merită, pe lîngă drepturile și garanțiile de care se bucură ceilalți cetățeni, să beneficieze de drepturi și garanții suplimentare așa cum a prevăzut legiuitorul anterior pînă la modificarea operată prin art.IV din Legea 186/2010.

Dat fiind meritul acestora, legiuitorul a considerat necesar adoptarea unei legi speciale care le-ar stabili unele drepturi și garanții suplimentare față de ceilalți cetățeni dar fără o careva delimitare pe careva criterii. Prin Legea 190/2003, modificată și completată, pînă la modificările aduse de art.IV din Legea nr.186/2010, toți veteranii erau „egali între egali” ceea ce era în concordanță cu prevederile art.16 din Legea Supremă.

Odată cu operarea ultimilor modificări legiuitorul însă, pe acești „egali între egali” i-a divizat în veterani angajați în cîmpul muncii și veterani neangajați în cîmpul muncii, ultimei categorii păstrîndu-le privilegiile, pe cînd prima categorie a fost lipsită de acestea, împrejurare ce vine în contradicție cu prevederile art.54 alin.(1) din Legea Fundamentală, care prevede că în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Cu toate că același articol prin alin.(2) permite ca exercițiul drepturilor și libertăților să fie supus unor restrîngerii prevăzute de lege, totuși aceste restrîngerii trebuie să corespundă cerințelor stabilite în această normă. Dacă este să raportăm aceste cerințe la modificarea operată, pe care o contestăm atunci stabilim că ele nu sunt relevante. Concluzia este că, prevederile alin.(2) ale art.54 din Constituție la cazul nostru nu pot fi aplicate.

Dacă este să facem o succintă analiză a problemei aplicării legii în timp și în spațiu atunci constatăm că efectul legii în timp este determinat de aplicarea legii asupra tuturor faptelor care se produc în această perioadă după adoptarea ei, iar aplicarea legii în spațiu presupune aplicarea acesteia pe un anumit teritoriu.

Referindu-ne la modificarea contestată, adusă art.14 alin.(7), art.15 alin.(8) și art.16 alin.(5) din Legea nr.190/2003 atunci deducția este că această modificare nu vine în contradicție cu principiul citat, stabilit de teoria generală a dreptului. Însă, dacă ne vom opri la acest principiu atunci vom da greș, deoarece, un alt principiu, principiul neretroactivității legilor declară că dreptul subiectiv dobândit sub imperiul unei legi nu poate fi diminuat sau anulat printr-o altă lege, care este posterioară.

Referitor la această problemă Curtea Constituțională s-a expus deja, stabilind că „dreptul subiectiv constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. În caz contrar s-ar putea înțelege că legea nouă e susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, ceea ce contravine dispozițiilor art. 22 din Constituție”. Raportînd principiul neretroactivității la prevederile art.22 din Constituție, Curtea a conchis că „principiul neretroactivității legii urmărește protejarea libertăților, contribuie la adîncirea securității juridice, a certitudinii în raporturile interumane. Principala valoare a ordinii de drept constă în posibilitatea oferită fiecăruia de a-și conforma comportamentul regulilor dinainte stabilite”.

Declarația Universală a Drepturilor Omului prin art.22 stabilește că orice persoană, în calitate sa de membru al societății, are dreptul la securitate socială, ea este îndreptățită să obțină realizarea drepturilor economice, sociale și culturale indispensabile pentru securitatea sa și libera dezvoltare a personalității sale, iar Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, prin art.9 prevede că Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană la securitate socială, inclusiv asigurări sociale. Republica Moldova de asemenea este parte și la Carta Socială Europeană ratificată prin Legea nr.484-XV din 28 septembrie 2001, care prin art.13 „Dreptul la asistența socială și medicală” alin.(2) dispune: „În vederea exercitării efective a dreptului la asistența socială și medicală statul se angajează să vegheze ca persoanele care beneficiază de o astfel de asistență să nu sufere, din acest motiv, o diminuare a drepturilor lor politice sau sociale”.

Dacă ar fi să readucem din nou modificarea contestată la prevederile acestei norme vom vedea că ea este contrară deoarece diminuează drepturile unei categorii de veterani. Potrivit articolului 4 alin.(1) din Legea Supremă, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

Onorată Curte, modificarea adusă prin art.IV din Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.186 din 15.07.2010 la art.14 alin.(7), art.15 alin.(8) și la art.16 alin.(5) din Legea 190/2003 modificată și completată, o considerăm nejustificată și neconstituțională deoarece vine în contradicție cu prevederile Legii Fundamentale și actelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Avînd în vedere considerentele expuse, conducîndu-mă de art.135 alin.(1) litera a) din Constituția Republicii Moldova, art.25 lit.i) din Legea cu privire la Curtea

Constituțională, art.38 alin.1 lit.i) din Codul jurisdicției constituționale, art.31 din Legea cu privire la avocații parlamentari,

Solicit:

1. Primirea spre examinare a prezentei sesizări și includerea ei pe ordinea de zi.
2. Exercițarea controlului constituționalității art.IV din Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.186 din 15.07.2010, publicată în Monitorul Oficial nr.138-140 din 06.08.2010 care, la art.14 alin.(7), art.15 alin.(8) și la art.16 alin.(5) din Legea cu privire la veterani nr.190- XV din 8 mai 2003, publicată în Monitorul Oficial nr.84-86 din 16.05.2003, cu modificările ulterioare, textul „pentru veteranii angajați, inclusiv în sfera bugetară, vor fi suportate de întreprinderea, instituția sau organizația cu orice formă de proprietate, iar pentru veteranii pensionari, șomeri, invalizi neangajați- de la bugetul de stat” l-a substituit cu textul „pentru veterani pensionari, șomeri, care beneficiază de ajutorul de șomaj, invalizi neangajați vor fi suportate de la bugetul de stat”.

Cu profund respect,

Avocat parlamentar

Tudor LAZĂR